

KONSEPT PROJELER®

konseptprojeler.com

2017 - KP03 • 17,5 TL • KKTC 19 TL

YAŞANAN MİMARİ

Steen Eiler Rasmussen
2. Bölüm

Kitap Analizi:
Kenan ÖZCAN

Konforun
Düç Bilinmeyenli
Denklemi
x: akustik

redefine

ISSN 1309-5951

9 771309 595009

mimariik
hormonu
Hümi GÜNER

SİZGİDEN
GERÇEĞE

Haveli Dharampura
The National Gallery Singapore

KONSEPT
FOCUS

Astley Castle
Elbphilharmonie
Reflection House

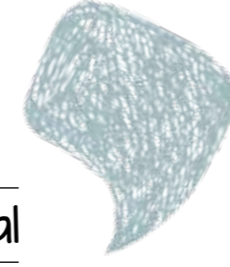
sıra dışı
ITTO DESIGN

mimarlık hormonu

Küçük bir arsaya, dev gibi bir bina istiyorlar, güzel olmaz, çok net anlıyorum. O işlere girmemeye çalışıyorum. Devlette de girmiyorum. "Ben yapmazsam başkası yapacak." örneği artık iyi bir bahane değil. Biri yapacak, evet. Ama o yapan ben olmayacağım.

Hilmi GÜNER

Hilmi Güner Mimarlık

emsal

"Emsal yüksek, iyi mimarlık yapıyoruz." sözü çok doğru değil bana kalırsa. Ağzına kadar dolu bir bardağa siz daha çok su koyuyorsunuz. Taşar. Bir yere yoğunluğundan fazla bir bina yapınca güzel olmuyor. Öyle yetenekli bir adama daha rastlamadım ben. Bana bir proje geldi, kamusal bir yapı. 180 dönüm arsa, ihtiyaç 600 bin metrekare, emsal 3. Olmayacağını söyledim, almadım. Şimdi onu "Şık yaparım." diyen biri aldı, takip ediyorum, güzel olmuyor. Devam eden projelerimizin hem fonksiyon olarak hem de ölçek olarak zorlayıcı olması diğer projeler için bir altyapı oluşturuyor. Bu projelerdeki çözümleri, bilgileri yeni projelerde kullanabiliyorum.

Ve böylece müşteriye ve hatta sizi bile ikna edebiliyorum. Genelde emek verirken karşı tarafı ikna ediyorsun ama hepsinde başaramıyorsun. Taviz vermediğim nokta var mı, var. Bir söz var "Bir dal gibi kırılmayacak kadar esnemelisin." diye. Şu anda kırılacağımı düşündüğüm işleri almama gibi bir şansım var. Küçük bir arsaya, dev gibi bir bina istiyorlar, güzel olmaz çok net anlıyorum. O işlere girmemeye çalışıyorum. Devlette de girmiyorum. "Ben yapmazsam başkası yapacak." örneği artık iyi bir bahane değil. Biri yapacak evet. Ama o yapan ben olmayacağım.

proje yaklaşımı

Herhangi bir iş gelince ben muhakkak önce yeri görüyorum. Arsayı değerlendiriyorum, müşterinin isteği dışında oraya ne olacağı konusunda bir çalışma yapıyoruz. Yani arsanın üstü bu kadarsa, emsal de şu kadarsa bunun içine bu kadar bina oturuyorsa, biz bunun üzerine bakıyoruz. Sonra müşterinin istediği programla, arsayı örtüştürmeye çalışıyoruz. Örtüşmüyorsa, o noktada ben müdahale ediyorum. "Bu iş buraya sığmaz." diyebiliyorum artık. Dolayısıyla arsa ile ilgili verileri ya da program ile ilgili verileri değiştiriyorum. "Bu programı azaltın, buraya sığın." diyebiliyorum. Çünkü şöyle bir şey var: Özel sektör, devlete nazaran yönetmelikleri zorlama konusunda kendini daha rahat hissediyor. Niye bilmiyorum ama özel sektör bunu daha çok yapıyor, zorluyor sistemi. Zorlayınca da çirkin bir bina ortaya çıkıyor. Hani hep diyoruz ya "Sinan ne güzel yapmış." Çünkü üzerinde özel sektör baskısı yok, imar baskısı yok, binası iyi olsun diye arsayı seçmeye başlamış. Kamuda bu konuda bir rahatlık var, projelerimin çoğunda emsali zorlama durumu olmuyor hatta altında kalıyor, kamusal alanlar yeşil alana dönsün diye.

Eski binalarda bu şekilde bir yaklaşım zaten vardı. İnşasında benim yer almadığım yeni kamu binalarında ise tam tersi bir durum söz konusu. Yönetmelikleri çok önemsemedikleri için çok büyük yapılar çıktı. Ankara'daki ve İstanbul'daki adliyeler devasa oldu. Bir parselin içine kamu binası yapılıyorsa, çevresine pozitif değer katmasını çok önemsiyorum. Halbuki tam tersi yapıyor. Öyle bir yere adliye yapıyoruz ki trafiğiyle, yoğunluğuyla, keşmekeşiyle çevresine zarar veriyor. Hem Ankara'da hem de İstanbul'da yaptığım kamu yapılarında, meseleyi kendi içinde çözüp, dışarıda devam eden hayata artık değer katmasına çok önem veriyorum. Çünkü kamu yapılarında rant kaygısı yok. Binanın fonksiyonu işlemeli ve ekonomik olmalı. Oradan rant kazanmaya çalışılmamalı. Türkiye'de 50 yıl önce yapılan binalarda bunlara dikkat edilmiş. Hep "İyi ki buraya üniversite girdi, yeşil kalmış." veya "İyi ki buraya adliye yapmışlar." deriz. Sümerbank'ın eski fabrika binalarının bahçelerini hatırlayın.

Bir yere kadar direnebiliyorum aslında, orada başarıya ulaştığım noktalar var. Oturup karar vericiye bunun olamayacağını tek tek anlatıyorum. Hatta şunu yaptığım oluyor: 600 bin metrekare bina çizip gösteriyorum. "Bak, güzel olmadı." diyorum. "Haklısın." diyorlar. Aslında çok rahat anlaşılabilir bir şey değil mi? Siz masayı yüksek istiyorsunuz ben çiziyorum. "Olmadı. Bunu alçak yapalım." diyorsunuz. Böyle başardığım işler de var. Çok yoruluyorum ama lafla çözemeyince mecburen böyle bir şey yapıyorum.

Bütün binalarda havalandırma olsa da camların açılmasını, balkonların olmasını çok önemsiyorum. İstanbul gibi iyi iklimi olan bir yerde cam kule yapmayı, özellikle konut için, hiç anlamıyorum. İstanbul'un herhalde 10 ay havası güzel. Ben cam açık yatarım ama camını açamıyorsun ve bu satıyor. Burada bir tuhafılık var bence. Mecburiyet değil ama kolaycılık diyebiliriz belki. İstanbul'da cam kulede oturmak yerine Beykoz'un dağlarından ev alırım orada otururum.

Seçicilik yok ki güzeli çirkin ayırt edelim. Şık diye satılmıyor binalar, yeri güzel diye, fiyatı uygun diye satılıyor. Bence şimdi en çok istenen şey otopark. Yeşil hiç olmasın, otopark olsun istiyorlar.

İstanbul için çok zor ama Ankara'da neden şehrin yayılmadığını anlamıyorum. Bozkırın ortasındayız. Arsa çok kıymetli değil. Ama noktasal yapıyoruz. Neden? Emsal hakkını kaybetmemek için. İstanbul'da da bu mantıkla yapılan yapılar çirkin oluyor. Ondan sonra herkes dinlenmeye Bebek'e gidiyor. Çünkü Bebek'in ölçeği var. Düzgün yapılar bir araya geldikçe kent ölçeği oluşuyor. Mesela Paris'i neden beğeniyoruz? Yaşam alanları bayağı kötü aslında. Evler küçük, karanlık, hava almıyor. Ama orada kent ölçeği düzgün. Aynı boyda yapılar. Herkes dışarıda, sokakta geziyor. Ölçek insanı sokağa itiyor, yaşam tarzını değiştiriyor.

tarihi yapılar

Yurt dışında öncelikle görmek istediğimiz yerler hangileri? Hiç gökdelen ziyaret ettiniz mi? Nereye gidersek gidelim hep tarihi yapıları geziyoruz, değil mi? Demek ki tarihi yapılara karşı bir beğeni var. Hiç yadırgamayalım, herkes tarihini koruyor, tarihinin sürekliliğini sağlıyor, yanındaki yapılarla onu çok ilham verici şekilde bütünleştiriyor. Tarihi binalardaki ofisleri geziyoruz ve çok daha hoşumuza gidiyor. Yeni binalardaki, kulelerdeki cam ofisleri ben beğenmiyorum. Dolayısıyla genel bir beğeni var eskiden yapılmış yapılarla ilgili. Yeni binayı değil de 300 yıl önce yapılmış binayı neden beğeniyoruz peki?

Tarihi yapılardaki ipuçlarından yararlanıp, hepsini yapılarıma koymaya hevesleniyorum ve bunun için uğraşıyorum. O zaman ne yaptılarsa ve o mekânları niye tercih ettiysek, ben de bugün onu yakalamaya çalışıyorum. Hemen her tarihi yapıyı örnek alıyorum, her yerden bir şey çıkarabilir hale geldim.

Kimse restoran için AVM'nin içindekini seçmiyor, özellikle yurt dışında. Tarihi dokunun içinde, kalın taş duvarlı, kliması bile olmasa orda oturup yemeyi daha çok seviyor. Demek ki şunu anlıyoruz: Eskiden üretilen o mekânlar daha keyifli. Ben de o özlemin içerisindeyim. O zamanlar ne vardı? Ölçekli camlar... Daha iyi!

Artık dijital çağdayız. Yapıların elektrik altyapısı muhakkak iyi çözülmeli. Bunun estetikle de alakası yok. Ofislerde tavan yükseklikleri ve doğru ışık alma önemli. Çalışanlar yeşili görmek istiyor, ufuk görmek istiyor, aydınlık istiyor, karanlık istemiyor. Temiz hava istiyor. Klimadan gelen hava yerine camı açıp daha kaliteli bir hava almak istiyor. Akustik istiyor ki ne söylendiği anlaşılsın. Bu tür talepleri, tarihi yapılar zaten malzemeyle kendiliğinden çözmüş. Gidin bakın o yapılara, cınlama olmaz. Taş çünkü, sıvası dokulu. Dolayısıyla Selçuklu motifini alıp bir yere koymaktan öte bir şey bahsettiğim. Tarihi yapılardaki ipuçlarından yararlanıp, hepsini yapılarıma koymaya hevesleniyorum ve bunun için uğraşıyorum. O zaman ne yaptılarsa ve o mekânları niye tercih ettiysek, ben de bugün onu yakalamaya çalışıyorum. Hemen her tarihi yapıyı örnek alıyorum, her yerden bir şey çıkarabilir hale geldim.

ölçek

Ben buna inanıyorum biraz: Detaylarla bina güzelleşmeli. Çok bağıran işler var. Twisted Tower gibi... Benim stilim değil, yapamam. Bir söz vardır: Herkes sonuçta bir koridor yapıp etrafına odaları diziyor. Hem konut hem ofis için böyle. Başka ne olabilir ki zaten? Bir salon yapıyoruz sağına soluna oda koyuyoruz. Dünyada ofisi başka türlü çözmüş biri de yok. Dolayısıyla onu zariflikle, ölçeğinde yapmak önemli. Yapının dış ölçeğini çok önemsiyorum. Ölçeği düzgünse iyi bir yapı ortaya çıkıyor. İyi tasarlanmış bir araba düşünün. Biraz yükseltseniz ne kadar çirkin oluyor değil mi? Çünkü ölçeği bozuluyor. Binalar da öyle. Binalar birbirine benziyor ama çok az bir detayla ayrılıyor.

Ölçek binada tuttu mu bina iyi çıkıyor. Benim bugüne kadar mesleki tecrübelerimden edindiğim izlenim bu yönde. Bizde ölçeğe saygı duyulmuyor. Yapının ölçeği iyi olmalı.

Ölçek bir kez tuttu mu işin ondan sonraki kısmı çok rahat oluyor. Yalnız şöyle bir sıkıntı var: Ekip olarak ölçeği çok iyi tuttuğumuzu düşünüyorum ama ölçek tuttu mu revizyonlar çok zorlaşıyor, kilitleniyor. Hiçbir şeyini değiştiremiyorsun. Ölçekten sonra detaylar önemsizleşiyor. Seramik ne renk olsun? O banyonun ölçeği düzgünse iyi oluyor zaten hani pembe olmaz da beyaz, gri olsun ne fark eder? Bazen ölçeği bozup, işi detayla düzeltmeye çalışıyoruz. O zaman da olmuyor haliyle.

Ölçeği düzgün bir yapıya bu detaylar daha kolay ekleniyor ve o incelikleri anlıyorsunuz ama bu anlattığımı yapmak zor. Mesela, güncel projelerimizdeki kapılar artık yüksek; çünkü kapıların alçak olması bence ölçek olarak yanlış. Pencerele de aynı şekilde. Projelerde bu detayların ölçeğiyle de uğraşmak lazım.

Üniversite projelerinde fonksiyonların hepsini tek yapıda toplamamaya çok özen gösteriyorum, tek yapıda başarılı olmak çok zor. Tek yapı yapmaya çalışınca garip, taklit bir yapı oluyor.

Ölçek binada tuttu mu bina iyi çıkıyor. Benim bugüne kadar mesleki tecrübelerimden edindiğim izlenim bu yönde. Bizde ölçeğe saygı duyulmuyor. Yapı ölçekli olmalı.

Farklı farklı yapı blokları olunca, yapılar bir araya gelerek avlusuyla, diğer unsurlarıyla bir dil oluşturuyor. O nedenle ben yapıları altılı, yedili, sekizli, dokuzlu halde yapıyorum. Bazı yapıları tek yapı olarak çözeceğime dokuz yapı yaptım örneğin. Beykoz'daki Türk Alman Üniversitesi bu şekilde. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi de aynı şekilde. Türk Alman Üniversitesi'nde yapıların inşaatı tamamlandıkça beğeni arttı. Çünkü inşa edilen ilk yapıyı bütünün bir parçası olarak tasarlamıştım, tek kalsaydı bir doku oluşturamayacaktı. Ayrıca bazı araziler kent dokusundan uzak ve boş olunca referans alabileceğimiz ölçek olmuyor. Bu tür arazilerde ölçeği, yerleşkeyi oluşturan yapılarla sağlıyorum.

değerler

Dokunulmaz değerler vardır her ülke için. O değerleri ihtiyaçlara göre evirip çevirmememiz gerekir. İtiraf gibi olacak ama Mogan Cami biraz öyle benim için. Ölçeği düzgün, yapısı hoş bir cami ama tasarladıktan 10-15 yıl sonra aslında cami kimliğini hak etmediğini düşünüyorum. Daha çok meşcit yapısı ya da park binası gibi. Cami deyince 500 km öteden cami olduğu anlaşılmalı. Bunu yurt dışında çok güzel yapıyorlar. Bizde ise şimdi caminin mihrabını otelin hamamına koyma gibi tuhaf şeyler ortaya çıkıyor. Sevmiyorum, iyi gelmiyor bana, doğru da bulmuyorum. Değerleri hafife almak gibi bu biraz. Bazı değerlerimize dokunmamak, geliştirirken veya değiştirirken daha hassas olmak lazım. Hamam kapısını adli yapının önüne koyamayız. Bunları seçerken çok hassas olmak gerekiyor çünkü bu değerler bir daha gelmiyor. Bu gariplikler, bu türden değerlere sahip çıkıp, yaklaşımlarını da bu yönde geliştirecek mimarların da önünü kesti.

Geleneksel değerlerin mimariye yansımada güzel örnekler ortaya çıkmadı. Yanlış malzeme seçildiği için görünümü hızla bozuldu. Yöresel değerleri böyle harcamamak lazım. Ben bu tür yapılar yaparken uzmanlarla, akademisyenlerle fikirlerimi paylaşıp onları dinliyorum. Mimarlık içinde genel olarak böyle bir yaklaşım yok ama devlet kurumlarıyla çalışırken konuyla çok ilgili insanlar var. Böyle yapıları yaparken "Ben bunu deneyeceğim, ne diyorsunuz?" diye fikirlerini alıyorum. Konuştuğum kişiler ne yazık ki mimarlar olmuyor. Mimarlıkta önceden olan sosyal iletişim kayboldu. Biz eskiden çizdiğimiz projeleri hocalarımıza, arkadaşlarımıza gösterirdik. Birbirimizden fikir alırdık. Yarışmalara girerken projelerimizi tartışırdık. Şimdi o bakımdan noktasal üretim ofisleri oldu. Ofislerin birbiriyle olan iletişimi koptu. Tasarım sürecinde sizle paylaşırsam o bina evrilir ancak. Tasarımla ilgili birbirimizi artık hiç geliştirmiyoruz.

yurt dışı projeler

Cezayir'de çok proje yaptım. Oradan çok büyük bir deneyimim var. Konsept ve kesin projesini benim yaptığım, uygulama projelerini yerel mimarların yaptığı yani bir dizayn grubu olarak çalıştığımız hoş bir proje vardı. 22 bin sosyal konut tasarladık. Çok az bir bütçeyle çok ekonomik yapılar ortaya çıktı. Vaziyet planları üzerinde çok kafa yordum. Yapılar biraz mekânları oluşturdu, çünkü evin içinde size metrekaresini 100 dolara veriyorlar işin. 300-400 liraya nasıl ev yapabilirsiniz ki? Tünel kalıp, yerler seramik, camlar küçük... Bütçe yoksa başka bir şey olması gerekli mimarın yeteneğiyle ilgili. Ne olabilir örneğin? Yapıları bir araya getirirken dış mekânların kalitesini arttırmak olabilir.

Yapının ekonomik olması gerekir. Ekonomi ise süreklilikle sağlanabilir. Siz her sene tadilat yapmıyorsanız bina ekonomik olmaya başlar. Ama bunu anlatmak çok zor. Çünkü bizde ev çok çabuk değiştiriliyor.

ekonomik yapı

Yapının ekonomik olması gerekir. Ekonomi ise süreklilikle sağlanabilir. Siz her sene tadilat yapmıyorsanız bina ekonomik olmaya başlar. Ama bunu anlatmak çok zor. Çünkü bizde ev çok çabuk değiştiriliyor. İngiltere'de, Fransa'da üç kuşaktır aynı evde yaşayan insanlar var. Bizde öyle bir şey olmadığı gibi, sahiplenme duygusu da yok. Yapılarla ilgili en fazla beş yıl hedef koyuyoruz. Dolayısıyla bu bir kültür ve zor bir şey uzun vadeyi müşteriye, işverene anlatmak. Kısa vadeli düşünüyor. Uzun vadeli fayda dikkate alınmıyor. "Bana ne, ben göremem ki o kadar sene sonrasını." deniyor.

Yeni tanımlara gerçekten ihtiyacımız var. Biri bize demeli ki "Bizim kaldırım 100 yıllık aşınmayı kaldıracak, buna göre ekonomiyi seç." Bununla ilgili tanımları ben Don Kişot gibi bir yere kadar söylerim, her seferinde de tekrar anlatmam gerekir. Mümkün değil. Taviz verebileceğim ve veremeyeceğim şeyleri ayırıyorum. Yangın yönetmeliğinden, yapısal elemanlardan kesinlikle taviz veremem.

Yönetmelikleri ve koşulları atlayarak malzeme seçimlerinde ekonomi yapılmaya çalışılıyor. Tamburdan geçerken dalgalı, bulanık olan temperli camlar Almanya'da düz üretiliyor. Tamburdan geçerken dalgalı üretilmeme maliyetini dikkate alarak ihale hazırlıyorum. Dolayısıyla cam 5 liraysa bende 6 lira olsun. Dışarıyı net göstereyim. Bu sizce ekonomik mi pahalı mı? Ödediğinizin karşılığını almak bu işte.

Benim bir örneğim var: Lokantacı olduğumu farzedin. Gelip yemek yiyorsunuz. Memnun oluyorsanız, hesabı ödüyorsunuz ve tekrar geliyorsunuz. 10 lira fazla ödüyor olabilirsiniz ama yediğinizden memnun kalıyorsunuz. Yani camın o bulanıklığı olmayınca daha rahat hissediyorsunuz dışarıya bakarken. Daha rahat olmanın bedelini ödeyip bir daha geliyorsunuz. Uzun vadeyi hedeflemek bu. Anlaşılmam biraz uzun sürecek.

Binanın metrekare maliyetini ve işletme maliyetini ne kadar aşağıya düşürebilirim? Bu iki hedef için uğraşıyorum. Bir hedefim de bahçe duvarı yapıyorsam, kaldırım yapıyorsam 100 yıl kalsın istiyorum. Dolayısıyla malzeme kalınlıklarını ona göre arttırıyorum. Tabii kamuyla çalıştığım için yapabiliyorum bu gibi şeyleri. Özel sektöre bunu nasıl anlatayım? Ben 100 yıl kalsın diyorum, karşı tarafın umurunda değil. İtalya'daki kaldırım 600 yıldır duruyor. İlk masraf ne olursa olsun kurtarır. Yere altın dökseniz daha ekonomik. Bizde yılda kaç kere değişiyor kaldırım, düşünsenize. Kaldırımın, yolun, asfaltın yap-boz gibi sürekli bozulup yeniden yapılmasının önüne geçmek için bu tür konularda çok ciddi çalışıyoruz. Sırf binanın zemin etütleri değil; çevresinin zemin etütlerini de alıp, o değerlere uygun olarak yolları da tasarlıyoruz. İnşallah bu yaptığımız yapılara zamanla hiçbir şey olmayacak. Olmaması için bütün teknik çalışmayı yapıyoruz çünkü o yol çatladığı zaman onun üstündeki taşı 5 cm, 10 cm kurtarmıyor. Altyapı doğruysa tutuyor. Beni mühendis zannedeceksiniz ama değilim, sadece bunun getirdiği estetiğe bakıyorum. Ben esasında galiba mühendis kafalı bir mimarım.

Önce ölçek, sonrasında ise detayla mimarlığımı öne çıkarmak istiyorum. Doğramanın su almaması için çok basit bir detay var. Yatırımcı bunu tercih edince bina ekonomik olmuyor ama su almaması iyi bir şey. Evet, bunu yapınca doğramanın fiyatı yüzde 5 artıyor ama evinize su hiç girmiyor. Ne kadar önemli değil mi? Hiçbir izolasyon kuralına özel sektör uymuyor, uysa satamıyor. Bunu değerlendirecek müşteri yok. Siz neye bakıyorsunuz? Otoparka, son beş yıldır da yeşil alana. Bu dediklerime bakıyor musunuz? Bakamıyorsunuz.

kalifiye çalışan

Eğer başında durursanız, eve boya yaptırırken kalifiye işçi bulabilirsiniz. Aynı işçi, başında durursanız daha iyi iş yapar. En iyi usta başında durmadığınız zaman en kötü işi yapar. Kontrolsüz hiçbir iş olmaz. Hiçbir büyük müteahhit büyük bir iş yapmıyor ki, taşerona veriyor. Oradaki riskleri tecrübesiyle bildiği için iyi kontrol edip iyi sonuç alıyor. Filançanın boyacısı inşaatta nefis boya yapıyor; sizin evde kötü bir boya. Orijinal boya gibi olmuyor sonrakiler. Çünkü kontrol etmeniz gerekiyor. Önce kontrol, ikinci olarak da tarif. İyi tarif etmemiz lazım. Biz tarif kısmıyız. Bazı mimar arkadaşlar var, ben onları çok merak ediyorum; 50 tane malzemeyi bir araya getiriyor. Bunun çözümü yok. 50 tane malzeme bir araya getirilebilir. Ama detaylar önemli, detay vermezseniz işçilik ne kadar iyi olursa olsun kötü iş çıkar.

Hiç uygulama projesi çizmeyelim, kesin proje çizelim bırakalım istiyoruz. Ama olmuyor. Statikçi statikçiliğini yapmıyor, ben kendi statikçimi başka bir statikçiyle kontrol ediyorum. Tam tersi bünyeye dönüştük. Croscheck'lerle gidiyorum çünkü çok büyük yatırımlar. Bir yangın danışmanın varsa o yangın danışmanı, o işi doğru yapsın istiyorum. Ama yapamıyorlar. "Senin mimariler çok iyi ama makinecin kötü." denilince benim sinir sistemim bozuluyor. Norman Foster, belirli bir mühendislik firmasıyla çalışıyor. Bu çok güzel. Örneğin, A grubundan, aklımdaki rakamdan, bir iş aldım. Aynı A grubu bir iş daha verirken rakipleri onun beşte bir fiyatı veriyorlar ve bir daha alamıyorum. Ben nasıl çalışayım o mühendislik firmasıyla? Onlar hep kaliteli iş alıp o takımları tutabiliyorlar. Ben o takımları tutabilmek için cebimden şu anda para ödüyorum.

Bana kızacaklar ama ben mimarlık, statik ve elektriği şöyle ayırdım: Bir mimarlık fakültesinde en iyi öğrenci, bizim yaptığımız işi yapmak ister. Tasarımcı olup bina yapmak ister. Bir inşaat fakültesindeki en kötü öğrenci de mimari projenin statikini çizmek ister. Müteahhit olmak ister yani. Niye projeci olmak istesin ki? Bizim yapıların statikini yapmak çok daha kolay. Mimarlık fakültesi 1.si mimarlık bürosu açmak istiyor yani kaymağın üst tabakası bir tek mimarlıkta oluyor öbürlerinde kaymağın alt tabakası bu işi seçiyor. Bu da doğal bir şey, yadırgamıyorum. Ama sonuçta bu disiplinler arasındaki senkron tutmuyor. Biz büroya hep eğitilmiş, konusunda iyi çalışanlar alırken, elektrik, statik büroları da teknik ressamlarla çalışıyor. Bir mühendis olur, gerisi teknik ressam olur. Bir kişi tasarlar, öbürleri devam ettirir. Yan dallarda böyle bir sıkıntı var. Yurt dışında ise bu böyle değil çünkü orada hep bir "challenge", hedef var. Orada sistemi hep iyileştirmek istiyorlar. Ben bir bina çiziyorum, statikçi kalıp planında benim çizdiğim kolonu aynı yerine koyuyor, hiçbir şey değiştirmiyor. Başka bir fikir üretme, zorlama yok. Bizim büroda takım liderleri ilk girenlerden çıktı hep, çömezler en iyi oldu. Çünkü yetiştirdik.

Şimdi de mühendisleri yetiştirmeye çalışıyorum, bakış açılarını değiştirmeye çalışıyorum. Bize gelen ekipleri onlara yönlendiriyorum, malzeme olsun, teknoloji olsun, kalıp olsun. Şantiye toplantılarını çok önemsiyorum. Birazcık okul gibi olduk, belli bir yere gelmeye başladık gibi.

Ekibe çok önem veriyorum. Az ama kaliteli çalışan olsun istiyorum. İşini çok iyi bilen, ekipmanları düzgün, çok iyi anlayan, yabancı dili olan... Böyle bir ekip olunca çok rahat ediyoruz. Ekibin eğitilmesini de hedefliyorum bir yandan.

mimari ego

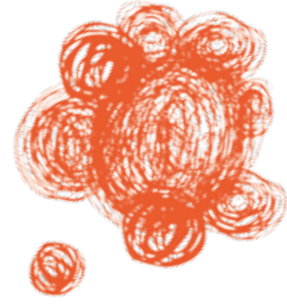
Mimari ego iyi bir şey aslında. Yapılarda o egoyu yansıtacak bir şey görmüyorum. Mimari ego yapacak bir dil kimde var? Zaha Hadid'de vardı örneğin. Üretilen yapılar müşteriyle evrilip çevrilip, değişip duruyor. Mimari hırs var bizim meslektaşlarımızda. O başka bir şey. Her kararı ben vereyim hırsı var, bilsem de bilmesem de. Ego değil bu. Camdan anlamıyorsun ama camın kararını vermek istiyorsun, danışman tutmuyorsun. Bu mimari hırs ve işi kontrol halinde tutma ve çok korkunç bir şey. Egoyu ben olumlu alıyorum. Çizgisi, prensipleri belli, çok sağlam bir duruş demek mimari ego. Çok büyük bir cesaret. Mimari egom olsun isterdim. Öylesine düzgün, sağlam, taviz vermez bir çizgiye ulaşmış olmayı da...

Usta yemeği iyi yapıyorsa, siz tuz ekmiyorsunuz ve karışmıyorsunuz. İyi yapmıyorsa meslek dışı olsanız bile karışmıyorsunuz. İyi bir yemeği kim bozar ki? Binayı o kadar rafine yapmamız lazım ki müdahaleye gerek kalmamasın. Müdahale olsa bile onu pozitif değerlendirme konusunda çok çaba gösteriyorum.

Kalfa bile "Senin kapılar bir türlü oturmuyor." dese, hemen o konuda tekrar çalışıyoruz. Geri bildirimleri hep pozitif alıyorum. Şantiyeden telefonla gelen her probleme gidip yerinde bakıyoruz. "Demek ki tuzu az." diyorum. Bir şey var ki, "Memnun değilim." deniyor. Pozitif açıdan bakınca, daha iyiyi bulmak mümkün oluyor.

Tasarımda değişiklik yapmayı hırsının kaybı olarak görüyor bazıları, hiç öyle değil. Ben onu içime sindirip değiştiriyorum. Oradan bir şey anlıyorum. "İlk tasarım değiştirilmez." sözüne de inanmıyorum, bu bir süreç çünkü. Eskiden yapımı 100 yıl süren binalar vardı, mümkün mü ilk tasarımın olduğu gibi yapılması? İnşa sürecinde görebiliyorsun bazen kötü iş çıktığını, pencereler ölçeğe uymuyor vs. Biri bir şey deyince ciddiye alıp düzeltiyorum.

know-how & bilgi paylaşımı

Bilgi paylaşımında çok yardımcı oluyorum. Güvenlik sıkıntısı olmazsa master tezleri, doktora tezleri için üniversitelerle çok paylaşıyorum projelerimi. Parklara yönelik çok istek geliyor mesela. Mogan Park, Göksu Parkı bir dönem yaptık Hüseyin'le (Bütüner) birlikte. Sonra bir daha o büyüklükte tasarlanmış parklar olmadı ya da ben ilgimi kaybettim. Bunlar büyük parklardı.

Ben şuna da kızıyorum: Mesela bir inşaat firması kaç konut üretmiştir bilmiyorum. İnşaatla ilgili herhangi bir bilgi havuzu var mı? Yok ve bu çok üzücü. Know-how'a yatırım yapılmıyor. Yapılmadığı gibi aktörleri buna zorlayan bir sistem de yok. "Kazandığının yüzde 10'unu, yüzde birini ya da binde birini üniversitelerdeki ilgili bölümlere vereceksin." diyen yok. Üç tane tasarımcı tutup Türk mutfağını düzeltmek, baştan yaratmak çok mu zor? Çözülebilir sorunlar bunlar. Ar-Ge yapılırsa, üç tane gencecik, pırıl pırıl tasarımcı çocuk bir inşaat firmasının mutfakları üzerine çalışsa, o firma da onlara para verse... Ama Ar-Ge hiç yapılmıyor. Yatırımcı firmaların özellikle İstanbul'da çok büyük kazanan firmaların Ar-Ge ofisi yapmaları lazım. Bu firmalar bir araya gelse, bir "design center" oluştursalar ne güzel olur. Kat yüksekliği bile belli değil daha, her projede değişiyor. Bir standart belirlense, ortak bir akıl üretseler... Çok basit aslında. Bunları ben tek başıma çözemem ama belki bir kurulda yer alırım. Çünkü bunlara olan ihtiyaç giderek artıyor. Türkiye'nin lokomotif sektörü inşaat ama know-how hala yok.

yeniden tanımlamak

Ben tamamen yeniden tanımlamaya çalışıyorum meseleyi. Çünkü iyi bina yoksa demek ki bir şeyler yanlış veya eksik. Yeniden tanımlamak lazım. Israr etmenin bir faydası yok. Zaten uluslararası camiada öne çıkmanın tek seçeneği yöresel değerler. Bu yönde bir çizgi oluşturmak, yoksa bir taklit yapmak değil. Öbür türlü yeni şeyler ortaya çıkmazdı. Nasıl öne geçeriz? Sediri yeniden yorumlayabiliriz. Bu topraklardan olmanın avantajını kullanmamız lazım.

hedefler

İddialı olacak ama ben şu anda Türk mimarisinin dilini değiştirmek hevesindeyim. Geçmişten gelen değerleri günümüze yansıtmaya çalışıyorum. Başta kopya ile sonra da incelterek bir yöntem uyguluyorum. Geçmişten gelen yöresel, çevresel verilere uyan binalar yapmak istiyorum. Mesela Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, bildiğiniz Osmanlı-Selçuklu stilinde bir üniversite. Kendi etki alanımda yapabildiğim kadarını yapmaya çalışıyorum. Şunu kesinlikle görüyorum ve çok duyuyorum: Benim yaptığım kamu yapılarına benzer yapılar üretiliyor. Bunu görüyoruz. Demek ki, bakıyor ve kullanıyor bir şekilde. Çatıyla ilgili, saçakla ilgili, malzemeyle ilgili çok değişik yaklaşımlarım var. Kıрма çatı yapıyorum ben. ODTÜ Mimarlık'tan kıрма çatı yapan bir tek ben varım.

iPhone örneğini çok seviyorum. Pili çıkarılan telefonlar vardı, işin kuralı oydu. Bir adam çıktı, pili çıkarılmayan bir hale getirdi ve bütün senaryoyu değiştirdi. Ben de o hedefteyim. Türk mimarlığında, yöresel mimarlıkta devrim yaratmak. Mimarlıkta bu kadar uğraş sonucu belki bir şey yakalarım diye ümidim var.

Türk binasını herkesin beğenmesini ve Türk olduğunun belli olmasını çok önemsiyorum, bu hoşuma giden bir şey. Mümkün olursa bunu başarmak istiyorum. Çünkü bizde kimliksiz güzel yapılar var. Hollanda'da olabilecekken İstanbul'da yapılmış. Bizim toprağımızdan çıktığı hissedilmiyor çoğu yapının. Bu konuda herhalde yemekte iyiyiz. Türk lokantası hemen anlaşılıyor. Niye Türk mimarisi başka şeylere benzeyerek, öykünerek güzel oluyor ki? Bizim topografyada çok iyi binalar var. Tarihten gelen güzel şeyler var. İnanılmaz coğrafyalar, vadiler, yarımadalar, her şey var. Bir çölde yaşamıyoruz ki yabancı mimarları taklit edelim. Bir dönem batılılaşma diyerek kendi mimarimizi dışladık. Yemeği dışlamadık ve gelişti. Türk mimarlığı bu noktaya gelebilir mi? Maalesef çok gerideyiz. Öğrencilerime "Bana güzel bir tane bina söyleyin." diyorum. Yok. Hep eskilerden. Meslek adına çok kötü, çok acı. İki tane yabancı söylüyorlar, Türk hiç yok. Biz iyi bina, iyi mimar saymıyoruz. ■

İddialı olacak ama ben şu anda Türk mimarisinin dilini değiştirmek hevesindeyim. Geçmişten gelen değerleri günümüze yansıtmaya çalışıyorum. Ben tamamen yeniden tanımlamaya çalışıyorum meseleyi. Çünkü iyi bina yoksa demek ki bir şeyler yanlış veya eksik. Yeniden tanımlamak lazım. Israr etmenin bir faydası yok.